

KELET ITT VAN

■ „A buddhizmust tanulván magunkat tanuljuk, magunkat tanulván megfelekezünk magunkról, és magunkfelelten a világ minden dolga megvilágosít” – akár jelmondata is lehetne a szemlézett weboldalnak. Ami igazán figyelemre méltó ebben a tanításban, hogy önmagunkra irányítja a figyelmet, hiszen a játék lényege önmagunk megismerése, megtalálása. Sokan el is indulnak a cél felé. Így volt ez Terebess Gáborral, a webhely gazdájával is, aki ma író, műfordító, könyvtervező, orientalista könyvkiadó és még sok minden más. A disszidens „vándordiak” mátyásföldi zen-buddhista szerzetes, akinek „birodalmát” Magyarország legnagyobb bambuszgyűjteménye határolja – nyolcvanféle bambusz, igen szép mennyiség –, és aki annak idején egy Európára érvényes útlevéllel bejárta az Egyesült Államokat, Ausztráliát, Japánt. Oldalának fel-színén keresve egy keleti kollekció kínálatával találkozunk: egzotikus tárgyak importja, orientalista könyvkiadás és Ázsia E-Tár, haiku, kertek és konyhák, zen, kimonók, Terebess-cseréptárlat, filmek, sőt a hangoskönyvek mellé tea is van. Ez Kelet világa. Más a forma. Fénye, tapintása, érzékisége, ám leginkább a hangulata olyanira más, megfoghatatlan, ismeretlen – mégis közelinek érezzük magunkhoz.

Az oldal létrehozója mindennel foglalkozik, ami a keleti kultúrák szokásait, ízeit, életmódját, kézművességét, képzőművészetét és irodalmát közelebb hozhatja. A lehető legegyszerűbb keresési elvre sincs szükség, ha részeseivé válunk annak sajátos élethelyzetnek, ahonnan a történet elindult. A hippi-mozgalom akkoriban a csúcán volt, és a Beatles nyomdokain sokan inkább indiai gurukhoz, mintsem Japánba jártak. A honlapon olvasható zen (élet)történet érdekességét növeli az az információ, mely alapján

Terebessnek sikerült – elmondása szerint – Közép-Európából elsőként zen kolostorokban autentikus buddhista képzésben részesülnie. Tokióba érkezése előtt azonban hosszú utat tett meg, akárcsak az őt leginkább foglalkoztató csan buddhizmus, mely Kínából Japánba a 12–13. században jutott el. Terebess erre a dógeni útra lépett, amikor 1967. október 5-én, Kanyo-anban, Simadában szerzetessé avatták. Hazatérése után a Központi Statisztikai Hivatalban előbb könyvtárosként Bibó István mellett dolgozik, 1986-ban kínai táplálkozástörténeti munkát ad ki, '90-ben pedig megjelenik zen-buddhizmusról szóló könyve, a *Folyik a híd. Zen/csan-buddhista anekdotakincs*, melynek anyagát ő válogatta, fordította és szerkesztette – mintegy huszonöt éven át. A zen ily módon beépült élettapasztalatába. Lélekben, gondolkodásában a szerző ma is zen szerzetesnek vallja magát.

Az Ázsia E-Tár könyvkülönlegességeket, ritkaságokat tartalmaz. Ezen a téren a legnagyobb ingyenes magyar nyelvű tartalomszolgáltató. Működtetője az első könyvkiadó – olvashatjuk az oldalon –, aki szerződést kötött a Magyar Elektronikus Könyvtárral (MEK) szövegei közös publikálására. A webhely hiányt szeretne pótolni, célja megismertetni az olvasókkal a Keletet – akár a gasztronómia, a kínai táplálkozás kultúrtörténete (*Ezerízű Kína*) vagy a keleti tárgykultúra irányából, akár a szótárak (*Szótó-szótár*) vagy a haiku-fordítások hangoskönyvei felől közelítve. A Terebess-online voltaképpen olyan virtuális könyvtár, amelyben a kiadó által megjelentetett hipertext változatokra, nehezen hozzáférhető régi könyvekre lehet rákeresni, sőt itt speciális adatbázisok is megtalálhatók. A buddhizmuson belül maradva kiemelendő *A szív szútra*,

avagy *A végső bölcsesség szíve*, mely egyike a buddhista tanítás legrövidebb és egyben legszebb tanításainak. Maguk a szútrák nem tartalmaznak részletes filozófiai érvelést; kategorikusan kijelentik, hogy a dolgok valójában üresek: végső soron semminek sincs önálló léte. Indián belül keresgélve, hogy csupán a legfontosabb munkát említsem, rátalálunk a Bhagavad-Gíta Vekerdi József fordításában megjelent elektronikus kiadására, mely szanszkrit eredetiből van magyar prózára átültetve. S ha olvasói kí-

váncsiságunkat kielégítettük, kínai és a japán kertekben pihentünk meg, sőt megtekinthetjük a cseréptárlatot is, mely a művész 1978–1984 között készült alkotásait tartalmazza. Egyszóval: Kelet itt van. Amint azt Terebess Gábor egy a Kossuth Rádióknak adott interjújában vallotta: „...Kelet már itt van, idejött, nem kell már utána menni, mint az én fiatalkoromban, és nagyon remélem, hogy egy csöppet én is hozzá tudok ehhez járulni”. (www.terebess.hu)

Salat Csilla

KÖZÖSSÉGI BLOG, SZATELLITROVAT: ÚTBAN A 2.0 FELÉ

■ Szeretünk a megkésettségéből egyfajta balkáni, romániai vagy éppen romániai magyar jellemzőt faragni, valami olyasmit, ami identitásunk elidegeníthetetlen része, anakronisztikus felértékelése, „divatba hozása” valamely viszonyulási módnak, paradigmának, amely már volta-képpen régen lecsengett a világ nemes egyszerűséggel csak Nyugatnak nevezett részén. Azt a társadalmi fáziskésést is értjük alatta, amire csak frusztrációval tudunk gondolni: nálunk csak részben szabad a sajtó, az adaptált demokratikus intézmények csak köhögve működnek vagy vegetálnak a rosszul értelmezett, de „európai jogrendként” aposztrofált bürokratizmus béklyójában, nepotizmus és korrupció akasztja a máshol olajozottan működő kerekeket... És még a gyümölcsfák is mintha később borulnának virágba. (És zöldebbek, satöbbi.)

Szóval megkésettség. Ezt a jelzöt használjuk akkor is, amikor a – globáldivatból ki nem ment – szókapcsolatot emlegetjük: információs társadalom. („Emlegetjük”, már ez is árulkodó: nem csupán a „használ” újbóli használata elkerülése végett áll ez itt. Amit emlegetnek, az nincs jelen.) Mert nálunk kevés a nethasználó, és aki

annak nevezhető, többnyire a web egy-pontnullás szolgáltatásaira katt(a/i)nt. (2007-ben az Eurostat szerint a romániai háztartások 22 százalékában volt internet-csatlakozás; az EU-s átlag 54 százalék. Szélessávú netkapcsolata az európai háztartások 42, a romániaiak 8 százalékának van – www.epp.eurostat.ec.europa.eu). A Kárpát Panel (kutatásvezető: Papp Z. Attila és Veres Valér) vonatkozó adatsorai szerint az erdélyi megkérdezettek mindössze 17 százalékának van otthoni internetcsatlakozása (a kutatás gyorsjelentése letölthető a MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet honlapjáról: http://www.mtaki.hu/uj_intezeti_kiadvanyok/karpat_panel_2007.html) „Kattintott webkorszak” ez még (és most gyorsan rákeresek Google-ben, honnan szedtem ezt a kifejezést: www.nhit-it3.hu, a magyarországi Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács IT3 projektjének portáljáról).

A tipikus romániai magyar nethasználó tehát megnézi az e-mailjét, némi híreket – még kevesen vannak, akik saját tartalmat osztanak meg a világhálón másokkal, vagy akik interneten rendelnek és véleményeznek pl. különböző szolgáltatásokat. A dotkom-lufi(k) nálunk nem